

Strasbūrā, 14.12.2021.
COM(2021) 890 final

2021/0427 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,
ar ko risina instrumentalizācijas situācijas migrācijas un patvēruma jomā

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Reaģēšana uz migrantu instrumentalizāciju pie ES ārējām robežām

Ir novērota ļoti satraucoša parādība, proti, pieaugoša valstisku rīcībspēku nozīme neatbilstīgas migrācijas mākslīgā radīšanā un veicināšanā, izmantojot migrācijas plūsmas kā instrumentu politisku mērķu sasniegšanai, lai destabilizētu Eiropas Savienību un tās dalībvalstis.

Reaģējot uz Baltkrievijas režīma īstenoto cilvēku instrumentalizāciju, Eiropadomes 2021. gada 21. un 22. oktobra secinājumos uzsvērts, ka ES neakceptēs nekādus trešo valstu mēģinājumus instrumentalizēt migrantus politiskiem mērķiem. Līderi apņēmas turpināt vērsties pret pašreizējo Baltkrievijas režīma sāktu hibrīduzbrukumu pie ES robežas. Līderi arī atgādināja, ka ir jānodrošina efektīva atgriešana un pilnīga atpakaļuzņemšanas nolīgumu un mehānismu īstenošana, izmantojot vajadzīgos ietekmes līdzekļus. Viņi norādīja, ka Eiropas Savienība joprojām saglabā apņēmību nodrošināt iedarbīgu savu ārējo robežu kontroli. Komisija tika aicināta ierosināt izmaiņas, kas vajadzīgas ES tiesiskajā regulējumā, un konkrētus pasākumus, ko balsta adekvāts finansiāls atbalsts, lai nodrošinātu tūlītēju un pienācīgu reaģēšanu saskaņā ar ES tiesību aktiem un starptautiskajiem pienākumiem, ieskaitot pienākumu ievērot pamattiesības.

Komisija 2021. gada 23. novembrī kopā ar Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos pieņēma paziņojumu¹, kurā apkopoti pasākumi, kas veikti, lai risinātu esošo situāciju, kā arī papildu pasākumi, kuri tiek veikti, lai izveidotu pastāvīgāku līdzekļu kopumu pretestībai pret turpmākiem centieniem destabilizēt ES migrantu instrumentalizācijas ceļā. Tā jau pievērsās šai parādībai atjaunotajā ES rīcības plānā cīņai pret migrantu kontrabandu 2021.–2025. gadam².

Kā vienu no šiem pasākumiem Komisija, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 78. panta 3. punktu, 2021. gada 1. decembrī pieņēma Padomes lēmuma priekšlikumu, kura mērķis ir atbalstīt Latviju, Lietuvu un Poliju, paredzot pasākumus un operacionālo atbalstu, kas vajadzīgs, lai pienācīgi un cieņpilni pārvaldītu Baltkrievijas instrumentalizēto personu ierašanos, pilnībā ievērojot pamattiesības. Priekšlikums papildina Savienības un tās dalībvalstu pieņemtos finansiālos, operatīvos un diplomātiskos centienus reaģēt uz šo hibrīduzbrukumu, ieskaitot ierobežojošos pasākumus pret Baltkrievijas režīmu, materiālā atbalsta sniegšanu attiecīgajām dalībvalstīm, izmantojot Savienības civilās aizsardzības mehānismu, ES aģentūru izvietojumu vai papildu līdzekļu piesaistīšanu Latvijas, Lietuvas un Polijas atbalstam.

Raugoties nākotnē, nevar izslēgt, ka arī citi varētu mēģināt veikt hibrīduzbrukumus Savienībai, kuri ietver migrantu instrumentalizāciju. Tāpēc ir svarīgi, lai Savienība un tās dalībvalstis būtu pilnībā sagatavotas nākotnē stāties pretī migrantu instrumentalizācijai un ātri uz to reaģēt. Elementi, kas ierosināti šajā priekšlikumā, kopā ar pasākumiem, kas iekļauti

¹ Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas komitejai un Reģionu komitejai "Reaģēšana uz valsts sponsorētu migrantu instrumentalizāciju pie ES ārējām robežām" (JOIN(2021) 32 final).

² COM(2021) 591 final.

Šengenas Robežu kodeksa grozījumā, atbilst Eiropadomes aicinājumam Komisijai, un to mērķis ir nodrošināt šādas reakcijas regulējumu.

Saskaroties ar migrantu instrumentālizācijas situāciju, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai elastīgi rīkoties saskaņā ar tiesisko regulējumu, kas izstrādāts, lai risinātu konkrēto situāciju un nodrošinātu, ka tiek ievērotas to personu tiesības, kuras kļūst par instrumentālizācijas upuriem. Tāpēc papildus tiem instrumentiem, kas jau iekļauti jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā, Komisija ierosina jaunu instrumentu, kura mērķis ir risināt ārkārtas apstākļus, kas saistīti ar migrantu instrumentālizāciju. Šā priekšlikuma pamatā ir risinājumi, kas piemēroti saistībā ar Latvijai, Lietuvai un Polijai paredzētajiem atbalsta pasākumiem, lai pilnībā nodrošinātu dalībvalstis ar vajadzīgajiem juridiskajiem rīkiem turpmāku instrumentālizācijas situāciju risināšanai, ja tādas rastos. Tas nodrošinātu stabilu un uzreiz izmantojamu regulējumu šādu situāciju risināšanai nākotnē, un tādējādi nebūtu vajadzības izmantot *ad hoc* pasākumus saskaņā ar LESD 78. panta 3. punktu, lai risinātu instrumentālizācijas situācijas, uz kurām attiecas šis priekšlikums.

Grozītā Šengenas Robežu kodeksa priekšlikumā³ migrantu instrumentālizāciju definē kā situāciju, kad trešā valsts izraisa neatbilstīgas migrācijas plūsmas uz Savienību, aktīvi veicinot vai atvieglot trešo valstu valstspiederīgo pārvietošanos uz ārējām robežām pa savu teritoriju vai no tās un pēc tam uz minētajām ārējām robežām, ja šādas darbības liecina par trešās valsts nodomu destabilizēt Savienību vai dalībvalsti, ja šādu darbību būtība var apdraudēt būtiskas valsts funkcijas, arī tās teritoriālo integritāti, likumības un kārtības uzturēšanu vai valsts drošības aizsardzību.

Šis priekšlikums papildina priekšlikumu par grozījumiem Šengenas Robežu kodeksā un risina instrumentālizācijas situāciju no migrācijas, patvēruma un atgriešanas perspektīvas⁴. Šā priekšlikuma mērķis ir atbalstīt dalībvalsti, kas saskaras ar migrantu instrumentālizācijas situāciju, izstrādājot īpašu ārkārtas procedūru migrācijas un patvēruma pārvaldībai un vajadzības gadījumā paredzot atbalsta un solidaritātes pasākumus, lai pienācīgi, humāni un cieņpilni pārvaldītu trešās valsts instrumentālizēto personu ierašanos, pilnībā ievērojot pamattiesības. Tajā lielā mērā ir pārņemts to iespēju klāsts, kas Latvijai, Lietuvai un Polijai ir pieejamas saskaņā ar Padomes lēmuma priekšlikumu par pagaidu ārkārtas pasākumiem minēto dalībvalstu labā⁵. Varētu sagaidīt, ka tad, kad noteiktie pasākumi būs pamatoti, ES un citas dalībvalstis arī atbalstīs dalībvalsti, kas saskaras ar migrantu instrumentālizācijas situācijas sekām, izmantojot tādus instrumentus kā ES aģentūru atbalsts, ES finansējuma iespējas un Savienības civilās aizsardzības mehānisms.

Ierosinātās iespējas papildina un stiprina priekšlikumus, kas ir ietverti jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā. Tāpēc īpašie noteikumi, kas ir ieviesti šajā priekšlikumā par pastāvīgu regulējumu, ir balstīti uz Komisijas priekšlikumiem, kuri ir turpmākās ES migrācijas un patvēruma politikas pamatā, un tiem vajadzētu būt saskanīgiem ar minētajiem priekšlikumiem. Pirmkārt – 2016. gada Patvēruma procedūras regulas priekšlikums⁶, ar ko pilnībā saskaņo un nosaka vispārējos procedūras noteikumus un garantijas patvēruma jomā,

³ Komisijas priekšlikums (xxxx/xxxx) izdarīt grozījumus Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta Regulā (ES) 2016/399 par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss).

⁴ Komisijas priekšlikums (xxxx/xxxx) izdarīt grozījumus Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 9. marta Regulā (ES) 2016/399 par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss).

⁵ COM(2021) 752.

⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido kopīgu procedūru starptautiskajai aizsardzībai Savienībā un atceļ Direktīvu 2013/32/ES (COM(2016) 467 final – 2016/0244(COD)).

un grozītais tās priekšlikums⁷, kas pieņemts 2020. gadā un ar ko izveido jauno patvēruma robežprocedūru. Otrkārt – 2016. gada Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikums⁸, kas ir pamats vienveidīgākiem materiālajiem uzņemšanas apstākļiem un paredz papildu pienākumus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, lai nepieļautu neatļautu tālāku pārvietošanos. Treškārt – 2018. gada Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikums⁹, kas uzlabos ES atgriešanas politikas iedarbīgumu. Visbeidzot – Krīzes un nepārvaramas varas regulas priekšlikums¹⁰ (turpmāk “2020. gada krīzes priekšlikums”), ar ko pielāgo patvēruma un atgriešanas noteikumus, kā arī solidaritātes mehānismu, lai palīdzētu dalībvalstīm risināt krīzes un nepārvaramas varas situācijas.

Pasākumi, kas iekļauti 2020. gada krīzes priekšlikumā, nav paredzēti tam, lai risinātu situācijas, kad migrantu instrumentalizācijas dēļ tiek apdraudēta Savienības integritāte un drošība. Īpašie patvēruma noteikumi, kas paredzēti 2020. gada krīzes priekšlikumā, ir izstrādāti tieši “masveida pieplūduma” situācijām, kad dalībvalsts nespēj tikt galā ar ieceļojošo personu lielo skaitu, un nepārvaramas varas situācijām.

Lai gan šā priekšlikuma mērķis ir risināt īpašo migrantu instrumentalizācijas situāciju, tajā par pamatu ir izmantoti 2020. gada krīzes priekšlikumā paredzētie noteikumi, lai izstrādātu īpašos pasākumus, kas pielāgoti, lai, ievērojot Savienības pamatvērtības, efektīvi reaģētu uz trešās valsts naidīgajām darbībām. Šo noteikumu mērķis ir ļaut tikt galā ar šādu īpašu situāciju, neapdraudot patvēruma tiesības vai *neizraidīšanas* principu, un tie pilnībā nodrošina instrumentalizēto cilvēku pamattiesību aizsardzību. Priekšlikumā iekļautie pasākumi papildinās robežkontroles pasākumus, ko veic saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu, ar īpašiem noteikumiem par patvēruma un atgriešanas procedūrām papildus operacionālajiem un solidaritātes pasākumiem attiecīgās dalībvalsts atbalstam.

Gadījumos, kad pret ES tiek vērsti uzbrukumi, ir svarīgi, lai Eiropas Savienība Eiropadomes līmenī atzītu, ka trešās valsts darbības var uzskatīt par migrantu instrumentalizāciju. Šīs darbības ne vienmēr ir vērstas uz vienu vai vairākām dalībvalstīm, bet gan uz ES kopumā, un tāpēc ir vajadzīgs visas ES atbalsts. Šādā situācijā šis priekšlikums attiecīgajai dalībvalstij sniedz iespēju piemērot īpašu ārkārtas procedūru migrācijas un patvēruma pārvaldībai ar īpašiem procedūras noteikumiem attiecībā uz garākiem reģistrācijas termiņiem un iespēju pieņemt lēmumu pie robežas par visu pieteikumu pieņemamību vai būtību, izņemot gadījumus, kad nav iespējams nodrošināt neaizsargātu personu īpašās vajadzības. Tajā paredzēti arī īpaši noteikumi par atgriešanu. Dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, varētu pieprasīt šo īpašo noteikumu piemērošanu individuāli vai kumulatīvi, lai tai būtu vieglāk pārvaldīt ārkārtas apstākļus. Tomēr katra noteikuma piemērošanas nosacījumi ir jāizpilda atsevišķi. Turklāt būtu jāveic trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku skrīnings saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti Skrīninga regulas

⁷ Grozīts priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido kopīgu procedūru starptautiskajai aizsardzībai Savienībā un atceļ Direktīvu 2013/32/ES (COM(2020)611 final).

⁸ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādāta redakcija) (COM(2016) 465 final – 2016/0222(COD)).

⁹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par kopējiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (pārstrādāta redakcija) (COM(2018) 634 final).

¹⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko risina krīzes un nepārvaramas varas situācijas migrācijas un patvēruma jomā (COM(2020) 613 final).

priekšlikumā, ar iespēju pagarināt piecu dienu termiņu vēl par piecām dienām, kā norādīts minētajā priekšlikumā¹¹.

Priekšlikumā ir saglabātas tiesības piekļūt ES teritorijai, lai meklētu patvērumu, un piekļūt pašai starptautiskās aizsardzības procedūrai. Turklāt garantijas, kas piemērojamas saskaņā ar ES tiesību aktiem, turpina piemērot, lai nodrošinātu neaizsargātu personu, tai skaitā bērnu, aizsardzību. Šos pasākumus papildina vairāki citi aizsardzības pasākumi. Priekšlikumā attiecīgajai dalībvalstij ir paredzēta arī iespēja pieprasīt atbalsta un solidaritātes pasākumus, kuros var piedalīties arī citas dalībvalstis. Saskaņā ar šo priekšlikumu Padomei ar īstenošanas lēmumu būtu jāatļauj dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, piemērot ārkārtas procedūru migrācijas un patvēruma pārvaldībai.

(1) **Ārkārtas procedūra migrācijas un patvēruma pārvaldībai pie ārējām robežām instrumentalizācijas situācijās**

Ar šo priekšlikumu nosaka ārkārtas procedūru migrācijas un patvēruma pārvaldībai attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kas aizturēti vai atrasti tādas trešās valsts robežas tuvumā, kura instrumentalizē migrantus, pēc tam, kad tie ir neatļauti šķērsojuši robežu vai ieradušies robežšķērsošanas vietās.

(a) **Ārkārtas procedūra patvēruma pārvaldībai**

Šīs procedūras galvenās iezīmes ir šādas.

- **Iespēja attiecīgajai dalībvalstij reģistrēt patvēruma pieteikumu un piedāvāt iespēju to reāli iesniegt tikai konkrētās reģistrācijas vietās, kas atrodas robežas tuvumā, ieskaitot šim nolūkam paredzētās robežšķērsošanas vietas**

Saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa grozījumiem dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, būs atļauts ierobežot migrācijas plūsmas pie robežas, samazinot atvērto robežšķērsošanas vietu skaitu, lai nepieļautu neatļautu ieceļošanu un aizsargātu savu valsts drošību.

Lai instrumentalizācijas situācijā nodrošinātu ar šiem pasākumiem saskaņotu pieeju, šis priekšlikums nodrošina reālu un efektīvu piekļuvi patvēruma procedūrai, izmantojot Patvēruma procedūras regulas priekšlikumā piedāvātās iespējas, kas ļauj dalībvalstīm noteikt konkrētas vietas starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanai un iesniegšanai. Minētās īpašās reģistrācijas vietas var atrasties robežas tuvumā, un šīs vietas cita starpā var būt arī šim nolūkam paredzētas robežšķērsošanas vietas.

- **Iespēja pagarināt reģistrācijas termiņu līdz četrām nedēļām**

Šis priekšlikums ļauj, bet neliek dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, pagarināt starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrācijas termiņu līdz četrām nedēļām attiecībā uz patvēruma pieteikumiem, ko iesnieguši trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki, kuri aizturēti vai atrasti netālu no ārējās robežas ar trešo valsti, kas instrumentalizē migrantus, pēc neatļautas ieceļošanas vai ierašanās robežšķērsošanas vietās. Šī elastība var būt vajadzīga, lai palīdzētu dalībvalstij efektīvi reaģēt uz šīm naidīgajām darbībām un vienlaikus tai ļautu tikt galā ar negaidīti lielu lietu skaitu, ņemot vērā trešās valsts iejaukšanās veidu un pēkšņumu.

Ja migranti tiek instrumentalizēti, pēkšņi un neparedzami iejaucoties naidīgi noskaņotai trešai valstij, dalībvalstij, kas saskaras ar šādu situāciju, var nākties novirzīt līdzekļus, lai pārvaldītu

¹¹ Skrīninga regulas priekšlikumā ir iekļauti arī noteikumi par sākotnējām veselības pārbaudēm, arī attiecībā uz infekcijas slimībām, un šie noteikumi attiektos uz visiem trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kam jāveic skrīnings pie ārējās robežas.

trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku ierašanos pie tās robežām. Tāpēc attiecīgajai dalībvalstij var būt vajadzīgs laiks, lai pārkārtotu savus līdzekļus un palielinātu spējas, arī ar ES aģentūru atbalstu. Tomēr, ja dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentālizāciju, izmanto garāku reģistrācijas termiņu, starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanai piešķir prioritāti ikreiz, kad šķiet, ka lieta ir pienācīgi pamatota, vai to ir iesnieguši nepavadīti nepilngadīgie vai nepilngadīgie un viņu ģimenes locekļi.

- **Iespēja piemērot patvēruma robežprocedūru visiem pieteikumiem un iespēja pagarināt tās ilgumu**

Pasākumiem būtu jāpalīdz dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentālizāciju, novērst to personu ieceļošanu, kuras neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, vienlaikus aizsargājot pamattiesības. Iespēja izskatīt pieteikumu pie robežas, neatļaujot ieceļošanu teritorijā saskaņā ar Patvēruma procedūras regulas priekšlikuma 41. pantu, piedāvā šāda veida aizsardzību. Tomēr pašlaik, kā arī saskaņā ar noteikumiem, kas iekļauti jaunā pakta priekšlikumos, pieteikumu pieņemamību un pamatotību robežprocedūrā var izskatīt tikai atsevišķos gadījumos.

Tāpēc šis priekšlikums ļauj dalībvalstīm piemērot ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai, lai lemtu par visu pieteikumu pieņemamību un būtību, izņemot gadījumus, kad procedūru nevar piemērot medicīnisku iemeslu dēļ. Šis pasākums ierobežos iespēju, ka naidīgi noskaņota trešā valsts instrumentālizē konkrētu trešo valstu valstspiederīgos un bezvalstniekus, kuriem robežprocedūru piemērot nevar. Ja saskaņā ar ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai tiek pieņemts negatīvs lēmums, pieteikuma iesniedzējam būs tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, bet pārsūdzībai nebūs automātiskas apturošas iedarbības, kā paredzēts grozītā Patvēruma procedūras regulas priekšlikuma 54. panta 3. punktā.

Kā paredzēts grozītajā Patvēruma procedūras regulas priekšlikumā un skaidri norādīts šajā priekšlikumā, ārkārtas procedūras patvēruma pārvaldībai laikā piemērotu Patvēruma procedūras regulas noteikumus un garantijas, lai nodrošinātu, ka tiek aizsargātas to personu tiesības, kuras lūdz starptautisko aizsardzību, vienlaikus nodrošinot patvēruma tiesību un *neizraidīšanas* principa ievērošanu.

Turklāt priekšlikumā ir iekļauta prasība obligāti noteikt par prioritāti pienācīgi pamatotus pieteikumus, kā arī nepavadītu nepilngadīgo, ģimeņu un bērnu pieteikumus. Ja pēc skrīninga pabeigšanas vai pieteikuma izskatīšanas laikā atklājas, ka pieteikums varētu būt pienācīgi pamatots, vai ja pieteikumu ir iesnieguši nepilngadīgie un viņu ģimenes vai nepavadīti nepilngadīgie, šādam pieteikumam būtu jāpiešķir prioritāte saskaņā ar 2016. gada Patvēruma procedūras regulas priekšlikuma 33. panta 5. punktu. Turklāt dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentālizāciju, nebūtu jāpiemēro ārkārtas procedūra patvēruma pārvaldībai gadījumos, kad to nevar piemērot medicīnisku iemeslu dēļ, kā paredzēts 2020. gada grozītā Patvēruma procedūras regulas priekšlikuma 41. panta 9. punkta c) apakšpunktā.

Šis priekšlikums paredz arī iespēju pagarināt robežprocedūras ilgumu, arī pārsūdzības izskatīšanu, ja tāda ir iesniegta, līdz 16 nedēļām.

Tāpat kā var pagarināt reģistrācijas termiņu, kā minēts iepriekš, var apsvērt arī iespēju pagarināt ārkārtas procedūras patvēruma pārvaldībai termiņu, lai sniegtu palīdzību dalībvalstij saistībā ar migrantu instrumentālizācijas radītajām sekām, ņemot vērā trešās valsts rīcības būtību un iezīmes. Skartajai dalībvalstij var būt vajadzīgs laiks, lai pārkārtotu savus līdzekļus un palielinātu spējas, arī ar ES aģentūru atbalstu. Turklāt ārkārtas procedūrā patvēruma pārvaldībai izskatāmo lietu skaits būs lielāks (jo principā tā var attiekties uz visiem pieteikuma iesniedzējiem) nekā parastos apstākļos. Tāpēc pagarinājums palīdzēs dalībvalstij

uz ilgāku laikposmu piemērot juridisko fikciju par neieceļošanu, tādējādi nodrošinot lielāku elastību, kas nepieciešama, lai tiktu galā ar palielināto darba slodzi.

Saskaņā ar garantijām, kas paredzētas Patvēruma procedūras regulas priekšlikumā un Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikumā, pieteikuma iesniedzēju aizturēšanai vajadzētu būt galējam līdzeklim, ko izmanto, ja konkrētā gadījumā nevar piemērot citus pietiekamus vai vajākus piespiedu līdzekļus. Tāpēc ārkārtas procedūra patvēruma pārvaldībai neietvers pieteikuma iesniedzēju sistemātisku aizturēšanu.

(b) Materiālie uzņemšanas apstākļi

Ja migranti tiek instrumentalizēti, dalībvalstij varētu būt grūti nodrošināt materiālo uzņemšanas apstākļu standartu ievērošanu, jo instrumentalizācijas situācijas dēļ dalībvalsts administratīvās spējas var būt pārslogotas. Papildus instrumentalizācijas izraisītajām pastiprinātajām plūsmām dalībvalstij ir jāpārvalda arī parastās plūsmas, kā arī jāpārkrāto līdzekļi, lai aizsargātu savu teritoriālo integritāti. Tomēr skartajai dalībvalstij ir jānodrošina, ka visās darbībās tiek ievērotas humanitārās pamatgarantijas, piemēram, tai savā teritorijā jānodrošina trešo valstu valstspiederīgajiem pārtika, ūdens, apģērbs, pienācīga medicīniskā aprūpe, palīdzība mazāk aizsargātām personām un pagaidu pajumte, kā to noteikusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa nesenos rīkojumos par pagaidu noregulējumu.

Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikuma 17. panta 9. punkts ļauj dalībvalstij pienācīgi pamatos gadījumos un ar konkrētiem nosacījumiem noteikt tādus materiālo uzņemšanas apstākļu nosacījumus, kuri atšķiras no tiem, kas paredzēti Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātajā redakcijā, ar noteikumu, ka tā nodrošinās piekļuvi veselības aprūpei saskaņā ar 18. pantu un cilvēka cienīgu dzīves līmeni visiem pieteikuma iesniedzējiem. Ar šo priekšlikumu paplašina iespēju migrantu instrumentalizācijas situācijā noteikt citādus materiālos uzņemšanas apstākļus ar noteikumu, ka, pilnībā ievērojot tiesības uz cilvēka cieņu, tiek apmierinātas pamatvajadzības, t. sk. nodrošināta pagaidu pajumte, pārtika, ūdens, apģērbs, pienācīga medicīniskā aprūpe, palīdzība mazāk aizsargātām personām. Attiecīgajai dalībvalstij būtu jānodrošina piekļuve humānās palīdzības organizāciju sniegtajai palīdzībai un jāļauj to sniegt atbilstīgi attiecīgajām vajadzībām.

(c) Ārkārtas procedūra atgriešanas pārvaldībai

Migrantu instrumentalizācijas situācijā ir būtiski nodrošināt attiecīgajai dalībvalstij nepieciešamos juridiskos instrumentus, lai nodrošinātu tādu personu ātru atgriešanu, kuras nav tiesīgas saņemt starptautisko aizsardzību. Tāpēc priekšlikumā ir paredzēta iespēja atkāpties no Patvēruma procedūras regulas priekšlikuma 41.a panta un no Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikuma piemērošanas attiecībā uz tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir noraidīts, pamatojoties uz ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai. Attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nav pieteikušies starptautiskajai aizsardzībai, dalībvalstis var piemērot Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta noteikumu. Šajā priekšlikumā paredzētās atkāpes mērķis ir izveidot mehānismu, kas līdzīgs Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētajai atkāpei un salīdzināms ar noteikumiem, kuri ierosināti par labu Latvijai, Lietuvai un Polijai. Tajā ir paredzēta arī īpašas garantijas, jo īpaši attiecībā uz *neizraidīšanas* principa ievērošanu, bērna interešu, ģimenes dzīves un trešo valstu valstspiederīgo un bezvalstnieku veselības stāvokļa ņemšanu vērā, kā arī attiecībā uz piespiedu līdzekļu izmantošanas ierobežojumiem, izraidīšanas atlikšanu, neatliekamo veselības aprūpi, mazāk aizsargātu personu vajadzībām un aizturēšanas apstākļiem, vienlaikus pilnībā nodrošinot šādu personu pamattiesības.

(2) Atbalsta un solidaritātes pasākumi

Atbalsta un solidaritātes pasākumu ziņā ar priekšlikumu ievieš pasākumus, kas vērsti uz tās dalībvalsts vajadzībām, kura saskaras ar migrantu instrumentālizāciju.

Šādai situācijai, kad Savienība ir pakļauta uzbrukumam, ir vajadzīgi ES risinājumi un ES atbalsts. Tāpēc visām dalībvalstīm ir nepieciešams ātri reaģēt un sniegt atbalstu attiecīgajai dalībvalstij.

Tomēr šāda veida situācijā ir vajadzīga pieeja un procedūra, kas atšķiras no tām, kuras pašlaik ir iekļautas jaunā pakta instrumentos. Priekšlikumā ir paredzēta iespēja izmantot visus pasākumus, ar kuriem varētu risināt migrantu instrumentālizācijas jautājumu. Iespējamie atbalsta un solidaritātes pasākumi varētu ietvert spēju veidošanas pasākumus, lai palīdzētu novērst migrantu instrumentālizācijas sekas, atbalstu atgriešanas operācijām vai atbalstu to trešo valstu uzrunāšanā, kuras ir instrumentālizēto personu izcelsmes valstis. Dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentālizāciju, būtu jāapzina savas atbalsta un solidaritātes vajadzības un jāpaziņo par tām Komisijai. Pēc tam Komisija aicinātu pārējās dalībvalstis sniegt ieguldījumu ietekmētās dalībvalsts labā un koordinētu minētos pasākumus.

Tā kā instrumentālizācijas darbību ietekme viegli varētu negatīvi atsaukties arī uz kaimiņos esošajām dalībvalstīm un Eiropas Savienību (vai arī šāda plašāka ietekme pat varētu būt to mērķis), ir jāparedz līdzekļi atbalsta sniegšanai ES līmenī. Ja dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentālizāciju, pieprasa ES aģentūru atbalstu, aģentūrām būtu jāpiešķir prioritāte operacionālajam atbalstam. Tas jo īpaši attiektos uz Eiropas Savienības Patvēruma aģentūru (EUAA), kas var palīdzēt reģistrēt un apstrādāt pieteikumus, lai nodrošinātu neaizsargātu migrantu skrīningu, un atbalstīt pienācīgiem standartiem atbilstošu uzņemšanas objektu pārvaldību, projektēšanu un ieviešanu; vai uz *Frontex*, kas var atbalstīt robežkontroles darbības, t. sk. skrīningu, un atgriešanas operācijas; un uz Eiropolu, kas var sniegt izlūkdatus. Līdzīgi operacionālajai palīdzībai, ko sniedz saskaņā ar grozīto Šengenas Robežu kodeksa priekšlikumu, arī patvēruma jomā EUAA vajadzētu būt iespējai pēc savas iniciatīvas piedāvāt palīdzību saskaņā ar ES Patvēruma aģentūras regulas 16. panta 1. punkta d) apakšpunktu, savukārt turpmāku palīdzību varētu sniegt *Frontex* un Eiropols saskaņā ar to attiecīgajām pilnvarām.

Šie atbalsta un solidaritātes pasākumi papildinātu citu palīdzību, kas jāsniiedz dalībvalstij, kura saskaras ar migrantu instrumentālizāciju, un kas varētu tikt sniegta ārpus regulējuma, kuru paredzēts izveidot ar šo priekšlikumu, piemēram, Vīzu kodeksa¹² 25.a pantā paredzētos pasākumus vai ārpolitikas darbības (piemēram, diplomātiskie pasākumi, ierobežojoši pasākumi, tirdzniecības pasākumi) vai finansiālo atbalstu, arī no Eiropas Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF) vai Robežu pārvaldības un vīzu instrumenta (BMVI).

(3) Īpaša procedūra, saskaņā ar kuru atļauj piemērot ārkārtas procedūru migrācijas un patvēruma jomā

Dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentālizāciju un plāno piemērot ārkārtas procedūru migrācijas un patvēruma pārvaldībai, ir jālūdz Komisijai atļauja piemērot atkāpes, kuras tā plāno izmantot, kā arī jebkādos atbalsta un solidaritātes pasākumus. Pamatojoties uz attiecīgās dalībvalsts sniegto informāciju, Komisija attiecīgā gadījumā un nekavējoties sagatavos Padomes īstenošanas lēmuma priekšlikumu, kurā noteiks atkāpes, kuras var piemērot un kurām sākotnēji nevajadzētu būt ilgākām par sešiem mēnešiem. Ar Padomes īstenošanas lēmumu atļaus piemērot atkāpes un noteiks to pagaidu piemērošanu laiku, ieskaitot sākuma datumu, kā arī to ilgumu. Komisijai būtu pastāvīgi jāuzrauga un jāpārskata

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 810/2009 (2009. gada 13. jūlijs), ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu, kas grozīta ar Regulu (ES) 2019/1155 (OV L 243, 15.9.2009., 1. lpp.).

situācija, ieskaitot pasākumu proporcionālītāti, un jāierosina vai nu pasākumu pagarināšana, vai to atcelšana atbilstoši situācijai.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šis priekšlikums pilnībā atbilst jaunajam Migrācijas un patvēruma paktam, ko Komisija pieņēma 2020. gada septembrī. Tas līdzās priekšlikumam par krīzi un nepārvaramas varas apstākļiem ir vēl viens elements regulējumā, kas nodrošinās īpašus papildu noteikumus konkrētās migrantu instrumentālizācijas situācijas pārvaldībai. Šajā priekšlikumā ieviesto īpašo noteikumu sākumpunkts ir Patvēruma procedūras regulas priekšlikums, ko Komisija pieņēma 2016. gadā, un tās grozītais priekšlikums, ko pieņēma 2020. gadā, 2016. gadā pieņemtais Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikums un 2018. gadā pieņemtais Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikums. Priekšlikums ir arī saskanīgs ar Padomes lēmuma priekšlikumu COM(2021) 752 par pagaidu pasākumiem Latvijas, Lietuvas un Polijas labā un nodrošina turpmākus leģislatīvus pasākumus saistībā ar to.

Sasaiste ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 78. panta 3. punktu

Tas, ka ir izveidoti īpaši noteikumi piemērošanai instrumentālizācijas situācijā, neskar iespēju, ka Padome pēc Komisijas priekšlikuma varētu pieņemt pagaidu pasākumus par labu dalībvalstij, kura saskaras ar ārkārtas situāciju, kas raksturota LESD 78. panta 3. punktā.

Šā priekšlikuma mērķis ir dot Savienībai iespēju risināt konkrētu situāciju, ar kuru Savienība jau ir saskārusies, un būt gatavai līdzīgām situācijām nākotnē, ļaujot Savienībai ātri rīkoties tās dalībvalsts labā, kas saskaras ar migrantu instrumentālizācijas situāciju. Ir vajadzīgs pastāvīgs, šai situācijai pielāgots regulējums, uz kuru Savienība var konsekvēnti paļauties un kurš arī ļautu saglabāt saskaņā ar LESD 78. panta 3. punktu pieņemto pagaidu pasākumu ārkārtas raksturu, kā rezultātā nebūtu vajadzības izmantot LESD 78. panta 3. punktu, lai risinātu instrumentālizācijas situācijas, uz kurām attiecas šis priekšlikums.

Šā priekšlikuma mērķis ir izveidot īpašus noteikumus, lai atbalstītu dalībvalsti, ja tā ir cietusi no trešās valsts, kas izraisa neatbilstīgas migrācijas plūsmas uz Savienību, aktīvi veicinot vai atvieglojot trešo valstu valstspiederīgo pārvietošanos uz ārējām robežām pa savu teritoriju vai no tās un pēc tam uz minētajām ārējām robežām, ja šādas darbības liecina par trešās valsts nodomu destabilizēt Savienību vai dalībvalsti un ja šādu darbību būtība var apdraudēt būtiskas valsts funkcijas, arī tās teritoriālo integritāti, likumības un kārtības uzturēšanu vai valsts drošības aizsardzību.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Ar šo priekšlikumu tiek ievērota nepieciešamība mazināt spiedienu, ko rada neatbilstīga ieceļošana, un saglabāt spēcīgas ārējās robežas, kas ir svarīgi visaptverošās, jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā izklāstītās pieejas elementi. Kā izklāstīts kopīgajā paziņojumā¹³, šis priekšlikums ir daļa no ES tiesiskā regulējuma stiprināšanas centieniem, kuru vidū ir arī Komisijas priekšlikums regulai par “pasākumiem, kas vērsti pret pārvadātājiem, kuri sekmē cilvēku tirdzniecību vai migrantu kontrabandu saistībā ar nelikumīgu ieceļošanu Eiropas Savienības teritorijā vai iesaistās šajās darbībās”¹⁴, un kuru mērķis ir sniegt dalībvalstīm labākus instrumentus ārējo robežu aizsardzībai migrantu instrumentālizācijas situācijās, vienlaikus nodrošinot pamattiesību pilnīgu ievērošanu. Šajā

¹³ Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas komitejai un Reģionu komitejai “Reaģēšana uz valsts sponsorētu migrantu instrumentālizāciju pie ES ārējām robežām” (JOIN(2021) 32 final).

¹⁴ COM(2021) 753 final.

saistībā tas papildina Šengenas Robežu kodeksu un Šengenas reformu, kurā Komisija ierosina pastāvīgu regulējumu, kas palīdzēs risināt iespējamās migrantu instrumentalizācijas situācijas, kuras Savienību varētu skart arī nākotnē.

Tā mērķis ir arī mazināt neatbilstīgo migrantu tālāku kustību un spriedzi Šengenas zonā. Ātras un efektīvas instrumentalizēto migrantu atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jautājums tiek iedarbīgi risināts saskaņā ar visaptverošo migrācijas pārvaldības pieeju, kas izklāstīta jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā. Priekšlikums saskan arī ar Savienības ārējo darbību, piemēram, ES ierobežojošajiem pasākumiem, un tas būtu jāizmanto paralēli tai.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Šis priekšlikums atbalsta dalībvalsti, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju. Priekšlikumā ir ietverti vairāki noteikumi, kas saistīti ar Patvēruma procedūras regulas priekšlikumu un tās grozīto priekšlikumu, Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikumu un Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikumu. Tāpēc tas būtu jāpieņem ar piemērotu juridisko pamatu, proti, LESD 78. panta 2. punkta d) un f) apakšpunktu un 79. panta 2. punkta c) apakšpunktu, ievērojot parasto likumdošanas procedūru.

• Valstu atšķirīgās nostājas

Divi apsvērumi attiecas uz valstu atšķirīgajām nostājām, proti, uz Īrijas un Dānijas dalību šajā regulā.

Saskaņā ar Protokolu Nr. 21 par Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību (LES) un LESD, Īrija var nolemt piedalīties kopējās Eiropas patvēruma sistēmas izveides pasākumu pieņemšanā un piemērošanā. Īrija ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties Direktīvas 2005/85/EK pieņemšanā un piemērošanā, bet nevēlas piedalīties Direktīvas 2013/32/ES pieņemšanā. Tādējādi Direktīvas 2005/85/EK noteikumi attiecas uz Īriju, savukārt pašreizējās direktīvas noteikumi uz Īriju neattiecas. Īrija nav paziņojusi, ka vēlas piedalīties jaunās Patvēruma procedūras regulas pieņemšanā, kas būtu nepieciešams, lai šai regulai būtu juridiskas sekas attiecībā uz Īriju, ja Īrija nolemtu piedalīties saskaņā ar Protokolu Nr. 21.

Saskaņā ar Protokolu Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Direktīva 2005/85/EK un Direktīva 2013/32/ES Dānijai nav saistoša un nav jāpiemēro. Dānija arī nepiedalās šīs regulas pieņemšanā, un Dānijai šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

LESD V sadaļā “Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa” dažas pilnvaras šajos jautājumos ir piešķirtas Eiropas Savienībai. Šīs pilnvaras ir jāīsteno saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantu, proti, Savienība rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis un tāpēc ierosinātās darbības mēroga vai iedarbības dēļ tie ir labāk sasniedzami Eiropas Savienības līmenī.

Situācija, kad trešā valsts izraisa neatbilstīgas migrācijas plūsmas uz Savienību, aktīvi veicinot vai atvieglojot trešo valstu valstspiederīgo pārvietošanos uz ārējām robežām pa savu teritoriju vai no tās un pēc tam uz minētajām ārējām robežām, ja šādas darbības liecina par trešās valsts nodomu destabilizēt Savienību vai dalībvalsti, ja šādu darbību būtība var apdraudēt būtiskas valsts funkcijas, arī tās teritoriālo integritāti, likumības un kārtības uzturēšanu vai valsts drošības aizsardzību, būtu uzskatāma par uzbrukumu ES, un tāpēc ir

vajadzīgi ES risinājumi un ES atbalsts. Ir nepieciešams nodrošināt atbilstošus juridiskos instrumentus, lai dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, varētu efektīvi risināt šo situāciju un visas dalībvalstis varētu ātri reaģēt un sniegt atbalstu attiecīgajai dalībvalstij.

Lai sasniegtu šos mērķus, ir vajadzīga rīcība ES līmenī, jo mērķiem ir pārrobežu raksturs. Ir skaidrs, ka dalībvalstu individuāla rīcība nevar pienācīgi labi apmierināt vajadzību pēc kopīgas ES pieejas kopīgai problēmai.

Šādu kopīgu pieeju nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis atsevišķi, bet ierosinātā lēmuma mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī. Tāpēc Savienībai ir jārīkojas un tā var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 3. punktā noteikto subsidiaritātes principu.

- **Proporcionalitāte**

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 4. punktā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulas priekšlikumā ir izklāstīti precīzi nosacījumi, saskaņā ar kuriem var piemērot konkrētus patvēruma procedūras noteikumus, kā arī paredzēta šādu noteikumu piemērošanas joma un termiņš un nepieciešamās garantijas.

Visi to pasākumu elementi, kas ierosināti, lai risinātu migrantu instrumentalizācijas specifisko situāciju, aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis var pienācīgi un efektīvi pārvaldīt šo situāciju, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju tiesībām un tiem sniegtajām garantijām. Šajā ziņā atkāpes no noteikumiem, kas izklāstīti 2016. gada Patvēruma procedūras regulas priekšlikumā, 2020. gada Patvēruma procedūras regulas grozītajā priekšlikumā, kā arī Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātajā redakcijā un Atgriešanas direktīvas pārstrādātajā redakcijā, ir samērīgas, un ir ieviestas vairākas garantijas, kas nodrošina līdzsvaru starp, no vienas puses, dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, tūlītējo vajadzību pārvaldīt šo situāciju un, no otras puses, nepieciešamību pēc juridiskās noteiktības un vienveidības atkāpju un īpašo noteikumu piemērošanā un instrumentalizētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem nepieciešamo aizsardzību.

Priekšlikumā ir noteiktas garantijas gadījumiem, kad piemēro atkāpes un īpašos noteikumus. Ņemot vērā migrantu instrumentalizācijas neparasto situāciju, tiek uzskatīts par samērīgu piemērot ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai visiem pieteikuma iesniedzējiem, jo tas palīdzētu izvairīties no tā, ka trešās valstis izmanto konkrētas valstspiederības vai kategoriju migrantus, kas būtu izslēgti no robežprocedūras piemērošanas jomas. Lai dalībvalsts varētu tikt galā ar to personu skaita pieaugumu, kurām piemēro ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai, robežprocedūras maksimālais ilgums tiek pagarināts līdz 16 nedēļām. Tas ir uzskatāms par pietiekamu, lai dotu dalībvalstij nepieciešamās iespējas apstrādāt pieteikumus robežas tuvumā vai noteiktās robežšķērsošanas vietās, neļaujot trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem ieceļot teritorijā. Atkāpes no Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas ir samērīgas migrantu instrumentalizācijas situācijā, ko izraisījušas naidīgi noskaņotas trešās valsts darbības, jo praksē dalībvalstij varētu nebūt iespējas nodrošināt tādus materiālos uzņemšanas apstākļus, kas parasti ir vajadzīgi, tāpēc ka dalībvalsts spējas varētu būt pārslogotas. Tās būtu jāapsver saistībā ar garantijām un elastību, kas paredzētas 2020. gada Patvēruma procedūras regulas grozītajā priekšlikumā, lai organizētu resursus un nodrošinātu spēju piemērot robežprocedūru. Ja piemēro atkāpi, dalībvalstij ir jāapmierina pieteikuma iesniedzēja pamatvajadzības un jānodrošina cilvēka cieņas pilnīga ievērošana.

Īpašās atkāpes no Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas ir samērīgas, lai nodrošinātu tādu personu ātru atgriešanu, kuras nav tiesīgas saņemt starptautisko aizsardzību, kas ir būtiski migrantu instrumentalizācijas situācijā, lai nepieļautu turpmāku ieceļošanu. Ir ieviestas vairākas garantijas, lai saskaņā ar ES Pamattiesību hartu un starptautiskajām saistībām aizsargātu to personu pamattiesības, kurām ir piemērojama atgriešana.

Ir ierosināts arī ierobežot šo pasākumu ilgumu līdz tam, kas ir absolūti nepieciešams, lai attiecīgās dalībvalstis varētu atrisināt instrumentalizācijas situāciju, un katrā ziņā sākotnēji tie būtu jāpiemēro ne ilgāk kā sešus mēnešus. Šajā nolūkā pēc Padomes atļaujas saņemšanas Komisijai būtu pastāvīgi jāpārtrauga un jāpārskata situācija, arī tādēļ, lai noteiktu, vai pasākumi, kurus dalībvalstij ir atļauts piemērot, joprojām ir proporcionāli.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Tikai regula, ar kuru Savienībā paredz īpašus noteikumus un atkāpes no patvēruma un atgriešanas procedūrām un kuras noteikumi ir tieši piemērojami, var nodrošināt tādu vienveidību un iedarbīgumu, kāds ir vajadzīgs ES patvēruma procedūras noteikumu piemērošanā migrantu instrumentalizācijas situācijā.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Priekšlikuma pamatā ir informācija, ko apspriešanās procesā kopš 2021. gada vasaras sākuma sniegušas ieinteresētās personas.

- **Pamattiesības**

Šajā priekšlikumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kā arī pienākumi, kas izriet no starptautiskajām tiesībām, ieskaitot pienākumu nodrošināt reālu un efektīvu piekļuvi patvēruma procedūrai un piekļuvi ES teritorijai ar mērķi iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Šajā nolūkā dalībvalstij, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, būtu jānodrošina, ka ir atvērtas un viegli pieejamas pietiekami daudzas reģistrācijas vietas, ieskaitot robežšķērsošanas vietas. Kā paskaidrots turpmāk, šajā priekšlikumā paredzētajā ārkārtas procedūrā migrācijas un patvēruma jomā ir ievērotas hartā nostiprinātās pamattiesības, ieskaitot tiesības uz cilvēka cieņu (1. pants), spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumu (4. pants), tiesības uz brīvību un drošību (6. pants), tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību (7. pants), tiesības uz personas datu aizsardzību (8. pants), patvēruma tiesības (18. pants), kolektīvas izraidīšanas aizliegumu un aizsardzību pret *izraidīšanu* (19. panta 1. un 2. punkts), tiesības uz nediskriminēšanu (21. pants), vīriešu un sieviešu līdztiesības principu (23. pants), bērnu tiesības (24. pants) un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību (47. pants). Turklāt Komisija arī uzskata, ka dalībvalstīm ir jāievēro vārda brīvība, mediju brīvība un pilsoniskās sabiedrības organizāciju biedrošanās brīvība.

Ārkārtas procedūras migrācijas un patvēruma pārvaldībai piemērošanas kontekstā pieteikuma iesniedzējiem, uz kuriem attiecas šī procedūra, arī piemēro jaunā pakta priekšlikumos paredzētos principus un garantijas. Turklāt priekšlikumā ir noteikts, ka obligāti par prioritāti jānosaka pieteikumi, kas atzīti par pienācīgi pamatotiem pēc skrīninga pabeigšanas vai ikreiz, kad aizsardzības nepieciešamība kļūst acīmredzama, saskaņā ar 2016. gada Patvēruma procedūras regulas priekšlikumu, kā arī nepavadītu nepilngadīgo, ģimeņu un bērnu pieteikumi. Minēto pieteikuma iesniedzēju interesēs ir pēc iespējas ātrāka lēmuma pieņemšana par viņu patvēruma pieteikumiem. Turpina piemērot arī garantijas personām ar īpašām procesuālām vajadzībām saskaņā ar 2020. gada Patvēruma procedūras regulas grozītā

priekšlikuma 41. panta 9. punkta b) apakšpunktu. Priekšlikums arī garantē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, nodrošinot, ka tiesām ir pilnvaras lemt par to, vai pieteikuma iesniedzējs var palikt dalībvalsts teritorijā, kamēr nav pieņemts lēmums par pārsūdzību, un paredzot atbilstošas garantijas, kas piemērojamas, lai pieteikuma iesniedzējs varētu iesniegt tiesās šādus lūgumus.

Šajā priekšlikumā pilnībā ir ņemtas vērā bērna tiesības un mazāk aizsargātu personu īpašās vajadzības. Garantijas, kas Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikumā paredzētas bērniem un mazāk aizsargātām personām, ir kompetento iestāžu primārais apsvērums, arī gadījumos, kad piemērojama aizturēšana. Saskaņā ar šajā priekšlikumā paredzēto regulējumu, nosakot dažādus uzņemšanas apstākļu nosacījumus, vienmēr un visos apstākļos ir jāievēro garantijas cilvēka cieņas saglabāšanai.

Tiesības uz brīvību un pārvietošanās brīvība ir aizsargātas, jo tad, ja ārkārtas procedūrā migrācijas un patvēruma pārvaldībai izmanto aizturēšanu, to var piemērot tikai stingri reglamentētā satvarā un uz ierobežotu laiku. Saskaņā ar Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikuma 7. pantu dalībvalsts var ierobežot pieteikuma iesniedzēja pārvietošanās brīvību, lai izskatītu pieteikumus robežprocedūrā. Saskaņā ar Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikumu dalībvalstis neaiztur personu tikai tāpēc vien, ka šī persona ir pieteikuma iesniedzējs. Minētā priekšlikuma 8. pantā ir paredzēti aizturēšanas iemesli un nosacījumi, saskaņā ar kuriem indivīdu var aizturēt pēc individuāla novērtējuma un gadījumā, kad nevar piemērot citus mazāk ierobežojošus pasākumus, kas ļauj dalībvalstīm aizturēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus, lai saskaņā ar procedūru lemtu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām iecelt teritorijā. 8. pantā ir arī paredzēts, ka dalībvalstis var aizturēt pieteikuma iesniedzēju tikai tad, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus, piemēram, pārvietošanās brīvības ierobežojumus saskaņā ar 7. pantu, nav iespējams efektīvi piemērot.

Piemērojot atkāpes no Atgriešanas direktīvas pārskatītās redakcijas, tiek ievērots arī 1951. gada Konvencijas par bēgļu statusu 33. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. pantā nostiprinātais *neizraidīšanas* princips. Tādējādi priekšlikumā ir skaidri atgādināts dalībvalstu pienākums vienmēr ievērot šo principu, kad tās pilda savu pienākumu kontrolēt robežas. *Neizraidīšanas* principa ievērošana ietver novērtējumu par to, vai nepastāv ne vajāšanas, spīdzināšanas vai necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks, ne sekundārās *izraidīšanas* risks.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Tā kā šis priekšlikums pēc būtības ir saistīts ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, nav iespējams iepriekš aplēst iespējamo ietekmi uz budžetu. Visas izmaksas, kas saistītas ar šā priekšlikuma īstenošanu, tiks iekļautas pašreizējo ES finansēšanas instrumentu budžetā migrācijas un patvēruma jomā laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam. Izņēmuma gadījumos varētu izmantot elastības mehānismus, kas paredzēti pašreizējā daudzgadu finanšu shēmā saskaņā ar Padomes Regulu (ES, Euratom) 2020/2093¹⁵.

Attiecībā uz patvēruma procedūras aspektiem šis priekšlikums Savienībai nerada nekādu finansiālu vai administratīvu slogu. Tāpēc šajā ziņā tas neietekmē Savienības budžetu.

¹⁵ Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433I, 22.12.2020., 11.–22. lpp.).

5. CITI ELEMENTI

- **Istenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Komisija izmantos “Migrācijas plāna tīkla” kontekstā sniegtos ziņojumus kā rīku situācijas monitoringam un vajadzības gadījumā sniegs ieteikumus par pasākumu pagarināšanu vai pārtraukšanu.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Migrantu instrumentālās situācijas risināšanas priekšlikuma priekšmets

1. pantā ir izklāstīts priekšmets šai regulai, kas paredzēta migrantu instrumentālās situācijas risināšanai migrācijas un patvēruma jomā Eiropas Savienībā.

Ārkārtas procedūra patvēruma pārvaldībai instrumentālās situācijā

Tā **2. pantā** ir paredzēti īpaši noteikumi, ko dalībvalstis var izmantot migrantu instrumentālās situācijā saskaņā ar regulējumu par ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai.

Tā **2. panta 1. punkta a) apakšpunktā** ir noteikts, ka dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentālās situāciju, var pagarināt starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrācijas termiņu līdz četrām nedēļām attiecībā uz pieteikumiem, kurus iesnieguši tādi trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki, kas aizturēti vai atrasti netālu no ārējās robežas ar to trešo valsti, kura instrumentālā migrantus, saistībā ar neatļautu robežas šķērsošanu vai pēc ierašanās robežšķērsošanas vietās. Būtu jāpiešķir prioritāte tādu lietu reģistrācijai, kas varētu būt pienācīgi pamatotas, un pieteikumiem, ko iesnieguši nepilngadīgie, kā arī nepilngadīgie un viņu ģimenes.

Tā **2. panta 1. punkta b) apakšpunktā** ir paredzēta iespēja dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentālās situāciju, paplašināt patvēruma robežprocedūras darbības jomu, attiecinot to uz visiem pieteikuma iesniedzējiem, neizslēdzot nevienu pieteikuma iesniedzēju kategoriju (izņemot gadījumus, kuros šo procedūru nevar piemērot medicīnisku iemeslu dēļ saskaņā ar grozītās Patvēruma procedūras regulas 41. panta 9. punkta c) apakšpunktu). Tā **2. panta 1. punkta b) apakšpunktā** ir arī precizēts, ka tad, ja robežprocedūrā pēc skrīninga vai izskatīšanas laikā kļūst skaidrs, ka pieteikums varētu būt pienācīgi pamatots vai ka pieteikumu ir iesnieguši nepilngadīgie un viņu ģimenes, arī nepilngadīgie, šāda pieteikuma izskatīšana būtu jānosaka par prioritāti.

Tā **2. panta 1. punkta c) apakšpunkts** ļauj dalībvalstīm piemērot robežprocedūru, kas paredzēta grozītajā Patvēruma procedūras regulā, ieskaitot pārsūdzību izskatīšanu, 16 nedēļas, pēc kurām personai būtu jāļauj ieceļot teritorijā, izņemot gadījumus, kad persona tiek atgriezta.

Piemērojot šīs atkāpes, turpina piemērot Patvēruma procedūras regulā paredzētās garantijas.

Materiālie uzņemšanas apstākļi

Tā **3. pants** ļauj dalībvalstij noteikt tādu materiālo uzņemšanas apstākļu nosacījumus, kuri atšķiras no tiem, kas paredzēti Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātajā redakcijā, ar nosacījumu, ka dalībvalsts nodrošina pieteikuma iesniedzēja pamatvajadzības un pilnībā ievēro cilvēka cieņu.

Ārkārtas procedūra atgriešanas pārvaldībai instrumentālās situācijā

Tā **4. pantā** dalībvalstīm ir paredzēta iespēja atkāpties no Patvēruma procedūras regulas 41.a panta un no Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas piemērošanas attiecībā uz

trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir noraidīts, pamatojoties uz ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai pie robežas saskaņā ar 2. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktu. Atkāpes mērķis ir izveidot mehānismu, kas būtu līdzīgs Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētajai atkāpei. Priekšlikumā ir iekļautas nepieciešamās garantijas attiecībā uz pienākumu ievērot *neizraidīšanas* principu, ņemt vērā bērna intereses, ģimenes dzīvi un trešo valstu valstspiederīgo un bezvalstnieku veselības stāvokli, kā arī attiecībā uz piespiedu līdzekļu izmantošanas ierobežojumiem, izraidīšanas atlikšanu, neatliekamo veselības aprūpi, mazāk aizsargātu personu vajadzībām un aizturēšanas apstākļiem, vienlaikus pilnībā ievērojot šādu personu pamattiesības.

Atbalsta un solidaritātes pasākumu īstenošana instrumentalizācijas situācijā

Tā **5. pantā** dalībvalstij ir paredzēta iespēja pieprasīt atbalsta un solidaritātes pasākumus no citām dalībvalstīm. Minētajiem pasākumiem būtu jāietver visi pasākumi, ar kuriem varētu risināt migrantu instrumentalizācijas situāciju, tostarp spēju veidošanas pasākumi, pasākumi, ar ko atbalsta atgriešanu, sadarbojoties ar trešām valstīm vai uzrunājot trešās valstis, kuru valstspiederīgie tiek instrumentalizēti. Skartajai dalībvalstij būtu jānosūta Komisijai pieprasījums, prasot citas dalībvalstis nodrošināt atbalsta un solidaritātes pasākumus.

Komisija aicina pārējās dalībvalstis sniegt tādu ieguldījumu instrumentalizācijas situācijā nonākušās dalībvalsts labā, kas atbilst minētās dalībvalsts vajadzībām, un koordinē minētos pasākumus iespējami drīz pēc pieprasījuma saņemšanas. Turklāt attiecībā uz operacionālo atbalstu dalībvalsts, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, var lūgt ES Patvēruma aģentūras¹⁶, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras vai Eiropola atbalstu saskaņā ar to pilnvarām.

Īpašas garantijas

Tā **6. pantā** ir noteiktas īpašas garantijas. Lai garantētu piekļuvi patvēruma procedūrai, dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, būtu pienācīgi jāinformē trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki valodā, kuru trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks saprot vai kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu, par piemērotajiem pasākumiem, vietām, kas pieejamas starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrēšanai un iesniegšanai, jo īpaši par to, kur atrodas tuvākā vieta, kurā tie var reģistrēt vai iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par iespēju apstrīdēt lēmumu, kurš pieņemts par pieteikumu, un par pasākumu ilgumu. Turklāt dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, nebūtu jāpiemēro 2., 3. un 4. pants ilgāk, kā tas ir absolūti nepieciešams situācijas atrisināšanai, un ne ilgāk par Padomes īstenošanas lēmumā noteikto laikposmu.

Atļaujas sniegšanas procedūra

Tā **7. pantā** ir noteikta procedūra, kādā atļauj piemērot atkāpes. Komisijai ir jāiesniedz priekšlikums par Padomes īstenošanas lēmumu, kas Padomei būtu jāpieņem, nosakot piemērojamās atkāpes. Padomes īstenošanas lēmumā būtu jānosaka atkāpju piemērošanas sākuma datums, kā arī to ilgums un tas, ka lēmums ir piemērojams noteiktu laiku. Tās būtu jāpiemēro laikposmā, kas nepārsniedz sešus mēnešus. Komisijai ir pastāvīgi jāpārtrauga un jāpārskata situācija un, pamatojoties uz to, vajadzības gadījumā jāierosina atcelt Padomes

¹⁶ EUAA sniedz palīdzību pēc dalībvalsts lūguma vai pēc savas iniciatīvas (ar attiecīgās dalībvalsts piekrišanu), vai Padome šādos īpašos apstākļos var lemt par veicamajiem pasākumiem, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu.

īstenošanas lēmumu, ar ko atļauj piemērot īpašās atkāpes, vai pieņemt jaunu Padomes īstenošanas lēmumu, ar kuru atļauj pagarināt atkāpju piemērošanu termiņu.

Sadarbība un pārskatīšana

Tā **8. pantā** noteikts, ka Komisijai, Eiropas Savienības aģentūrām un dalībvalstīm būtu cieši jāsadarbojas un regulāri jāinformē citai cita par šā priekšlikuma 7. pantā noteikto pasākumu īstenošanu. Dalībvalstīm ir arī jāpaziņo attiecīgie dati, ieskaitot statistiku, izmantojot ES migrācijas sagatavotības un krīzes pārvaldības mehānisma tīklu.

ANO aģentūrām un citām attiecīgām partnerorganizācijām vajadzētu būt reālai piekļuvei robežai saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātajā redakcijā un Patvēruma procedūras regulā. Būtu jāļauj Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstajam komisāram bēgļu jautājumos piekļūt pieteikuma iesniedzējiem, arī tiem, kas atrodas pie robežas. Dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, būtu cieši jāsadarbojas ar ANO aģentūrām un attiecīgajām partnerorganizācijām.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,**ar ko risina instrumentalizācijas situācijas migrācijas un patvēruma jomā**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 78. panta 2. punkta d) un f) apakšpunktu un 79. panta 2. punkta c) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹⁷,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu¹⁸,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Migrantu instrumentalizācijas situācija var rasties, ja trešā valsts izraisa neatbilstīgas migrācijas plūsmas uz Savienību, aktīvi veicinot vai atvieglojot trešo valstu valstspiederīgo pārvietošanos uz ārējām robežām pa savu teritoriju vai no tās un pēc tam uz minētajām ārējām robežām, ja šādas darbības liecina par trešās valsts nodomu destabilizēt Savienību vai dalībvalsti, ja šādu darbību būtība var apdraudēt būtiskas valsts funkcijas, arī tās teritoriālo integritāti, likumības un kārtības uzturēšanu vai valsts drošības aizsardzību.
- (2) Šī regula seko Eiropadomes 2021. gada 22. oktobra secinājumos paustajam aicinājumam Komisijai ierosināt izmaiņas, kas vajadzīgas Savienības tiesiskajā regulējumā, un konkrētus pasākumus, lai saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un starptautiskajām saistībām nodrošinātu tūlītēju un pienācīgu reakciju uz hibrīddraudiem. Turklāt tā palīdz veidot visaptverošu un pastāvīgu regulējumu, lai nodrošinātu attiecīgās dalībvalstis ar rīkiem, kas vajadzīgi, lai tās varētu efektīvi un ātri reaģēt uz instrumentalizācijas situāciju, pilnībā ievērojot pamattiesības un starptautiskās saistības.
- (3) Viens no šādiem šajā regulā minētajiem rīkiem ir ārkārtas procedūras migrācijas un patvēruma pārvaldībai ieviešana, kas dalībvalstīm dod iespēju izmantot juridiskus rīkus, lai nākotnē risinātu migrantu instrumentalizācijas situācijas.
- (4) Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, jo īpaši tās 1., 4., 7., 24., 18. pantā un 19. panta 2. punktā, kā arī 1951. gada 28. jūlija Ženēvas konvencijā. Lai atspoguļotu jo īpaši to, ka pirmām kārtām jāņem vērā bērna intereses, vajadzība respektēt ģimenes dzīvi un nodrošināt attiecīgo personu veselības aizsardzību, šajā regulā ir paredzēti konkrēti noteikumi un garantijas, kas būtu piemērojami nepavadītiem nepilngadīgajiem un nepilngadīgajiem

¹⁷ OV C , , . lpp.

¹⁸ OV C , , . lpp.

un viņu ģimenes locekļiem, kā arī pieteikuma iesniedzējiem, kuriem veselības stāvokļa dēļ vajadzīgs konkrēts un pienācīgs atbalsts. Regulā (ES) XXX/XXX¹⁹ [*Patvēruma procedūras regula*] izklāstītos noteikumus un garantijas būtu jāturpina piemērot attiecībā uz personām, uz kurām attiecas ārkārtas procedūra patvēruma pārvaldībai, ja vien šajā regulā nav noteikts citādi. Noteikumus, kas izklāstīti Direktīvā XXX/XXX²⁰ [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*], ieskaitot noteikumus par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu, būtu jāturpina piemērot no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas brīža, ja vien šajā regulā nav noteikts citādi.

- (5) Lai palīdzētu dalībvalstij, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, pienācīgi pārvaldīt plūsmas, saskaņā ar ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai attiecīgajai dalībvalstij attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri aizturēti vai atrasti netālu no ārējās robežas ar trešo valsti, kas instrumentalizē migrantus, pēc neatļautas robežas šķērsošanas vai pēc ierašanās robežšķērsošanas vietās, vajadzētu būt iespējai pieņemt lēmumu, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumus var reģistrēt tikai konkrētās šim nolūkam paredzētās reģistrācijas vietās, kuras atrodas robežas tuvumā, un ka iespēja faktiski iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu tiek nodrošināta tikai konkrētajās vietās, kas paredzētas šādiem mērķiem un kam vajadzētu būt viegli pieejamām. Ir jānodrošina efektīva un reāla piekļuve starptautiskās aizsardzības procedūrai saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. pantu un 1951. gada 28. jūlija Ženēvas konvenciju. Šajā nolūkā attiecīgajai dalībvalstij būtu jānodrošina, ka šim nolūkam tiek izraudzīts un atvērts pietiekami daudz reģistrācijas vietu, kas var ietvert robežšķērsošanas vietas. Pieteikuma iesniedzēji būtu pienācīgi jāinformē par vietām, kur viņu pieteikums tiks reģistrēts un var tikt iesniegts.
- (6) Migrantu instrumentalizācijas situācijā ir būtiski novērst to personu iecelšanu, kuras neatbilst iecelšanas nosacījumiem, un vienlaikus nodrošināt pamattiesību aizsardzību. Lai nodrošinātu, ka attiecīgajai dalībvalstij, kas saskaras ar šādu situāciju, ir vajadzīgā elastība, un izvairītos no tā, ka naidīgi noskaņota trešā valsts izmanto konkrētas trešās valsts valstspiederīgos vai konkrētu kategoriju trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus, attiecīgajai dalībvalstij vajadzētu būt iespējai, ievērojot šajā regulā izklāstīto ārkārtas procedūru migrācijas un patvēruma pārvaldībai, saskaņā ar Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regulas*] 41. pantā paredzēto robežprocedūru pieņemt lēmumu par visu to starptautiskās aizsardzības pieteikumu pieņemamību un pamatotību, kurus iesnieguši trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki, kas aizturēti vai atrasti trešās valsts robežas tuvumā pēc neatļautas robežas šķērsošanas vai pēc ierašanās robežšķērsošanas vietās. Ir jāievēro Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] izklāstītie principi un garantijas.
- (7) Ja tiek piemērota ārkārtas procedūra patvēruma pārvaldībai, kompetentajām iestādēm pirmām kārtām būtu jāņem vērā bērna intereses un garantijas attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem ar medicīniskām problēmām. Šā iemesla dēļ dalībvalstij, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, būtu jāizslēdz no ārkārtas procedūras patvēruma pārvaldībai tādi gadījumi, kad pastāv medicīniski iemesli robežprocedūras nepiemērošanai saskaņā ar Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 9. punkta c) apakšpunktu. Tā tam vajadzētu būt arī tad, ja veselības problēmas kļūst acīmredzamas pieteikuma izskatīšanas laikā. Attiecīgajai dalībvalstij būtu arī jāpiešķir prioritāte tādu pieteikumu izskatīšanai, ko iesniegušas personas, kuru

¹⁹ OV C , , . lpp.

²⁰ OV C , , . lpp.

pieteikumi varētu būt pienācīgi pamatoti, vai nepilngadīgie un viņu ģimenes locekļi, kā arī nepavadīti nepilngadīgie. Ja, veicot skrīningu saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Skrīninga regula*]²¹ vai pieteikuma izskatīšanas laikā atklājas, ka pieteikuma iesniedzējam ir vajadzīgas īpašas procesuālās garantijas un procedūrā pie robežas nevar sniegt pienācīgu atbalstu, kā noteikts Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 9. punkta b) apakšpunktā, attiecīgajai dalībvalstij nevajadzētu piemērot vai būtu jāpārtrauc piemērot ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai pie robežas.

- (8) Saskaņā ar Direktīvas XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*] 8. panta 3. punkta d) apakšpunktu pieteikuma iesniedzēju var aizturēt, lai procedūras sakarā izlemtu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām ieceļot valsts teritorijā. Minētās direktīvas 8. panta 2. punktā ir arī paredzēts, ka dalībvalstis var aizturēt pieteikuma iesniedzēju tikai tad, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus, piemēram, pārvietošanās brīvības ierobežojumus saskaņā ar direktīvas 7. pantu, nav iespējams efektīvi piemērot. Būtu jāievēro noteikumi un garantijas attiecībā uz aizturēšanu, kas izklāstīti Direktīvā XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*], it īpaši noteikumi attiecībā uz nepavadītiem nepilngadīgajiem, nepilngadīgajiem un viņu ģimenēm. Migrantu instrumentalizācijas situācijā aizturēšanas alternatīvas, piemēram, pārvietošanās brīvības ierobežojumi saskaņā ar Direktīvas XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*] 7. pantu, var būt tikpat efektīvas kā aizturēšana, un tāpēc iestādēm tās būtu jāapsver, jo īpaši attiecībā uz nepilngadīgajiem. Katrā ziņā, ja aizturēšana tiek piemērota un aizturēšanas garantijas un nosacījumi nav izpildīti vai nevar tikt izpildīti pie robežas, ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai nevajadzētu piemērot vai tā būtu jāpārtrauc piemērot, kā paredzēts Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 9. punkta d) apakšpunktā.
- (9) Migrantu instrumentalizācijas situācijā attiecīgajai dalībvalstij vajadzētu būt iespējai reģistrēt starptautiskās aizsardzības pieteikumus pagarinātā četru nedēļu laikposmā. Turklāt vajadzētu būt iespējai izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumus pie robežas ne ilgāk kā 16 nedēļas. Ja lēmums par pieteikumu, ieskaitot lēmumu par negatīva lēmuma pārsūdzību (ja tāda iesniegta), kam nevajadzētu automātiski apturēt lēmuma izpildi, netiek pieņemts 16 nedēļu laikā, ieceļošana teritorijā būtu jāatļauj, izņemot gadījumus, kad uz personu attiecas atgriešanas procedūra. Šie procedūras termiņi ir paredzēti, lai palīdzētu attiecīgajai dalībvalstij risināt migrantu instrumentalizācijas situāciju. Saskaroties ar šādu situāciju, attiecīgajai dalībvalstij ir nepieciešams novirzīt līdzekļus to trešo valstu valstspiederīgo pārvaldībai, kuri ierodas pie tās robežas vai jau atrodas tās teritorijā. Rezultātā šādās situācijās attiecīgajai dalībvalstij var būt vajadzīgs laiks, lai pārkārtotu savus līdzekļus un palielinātu spējas, arī ar ES aģentūru atbalstu. Turklāt to pieteikuma iesniedzēju skaits, kuriem piemērota robežprocedūra, būs lielāks nekā parastos apstākļos, tāpēc dalībvalstij, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, var būt vajadzīgs vairāk laika, lai varētu pieņemt lēmumus, neatļaujot ieceļošanu savā teritorijā. Tomēr attiecīgajai dalībvalstij par prioritāti būtu jānosaka pienācīgi pamatotu pieteikumu un nepavadītu nepilngadīgo, kā arī nepilngadīgo un viņu ģimenes locekļu pieteikumu reģistrēšana.
- (10) Katrā ziņā ir jāizvairās no vardarbības pie robežas, ne tikai lai aizsargātu tās dalībvalsts, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, teritoriālo integritāti un drošību, bet arī lai nodrošinātu trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku drošību

²¹ OV C , , . lpp.

un drošumu, ieskaitot to ģimeņu un bērnu drošību un drošumu, kuri mierīgi gaida iespēju pieteikties uz patvērumu Savienībā. Ja attiecīgā dalībvalsts pie savas ārējās robežas saskaras ar vardarbību, tostarp saistībā ar trešo valstu valstspiederīgo mēģinājumiem masveidā iekļūt ar spēku un izmantojot nesamērīgus vardarbīgus līdzekļus, attiecīgajai dalībvalstij vajadzētu būt iespējai veikt vajadzīgos pasākumus saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem, lai saglabātu drošību, likumību un kārtību, un nodrošināt šīs regulas efektīvu piemērošanu.

- (11) Ja dalībvalsts pie robežas saskaras ar trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku plūsmu instrumentalizācijas dēļ, dalībvalstij praksē varētu nebūt iespējams nodrošināt parastos materiālos uzņemšanas apstākļus, jo dalībvalsts spējas varētu būt pārslogotas. Šā iemesla dēļ instrumentalizācijas situācijā attiecīgajai dalībvalstij vajadzētu būt iespējai noteikt tādos materiālo uzņemšanas apstākļu nosacījumus, kuri atšķiras no tiem, kas paredzēti Direktīvā XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*], gadījumos, kas nav norādīti minētās direktīvas 17. panta 9. punktā, vienlaikus nodrošinot trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem pagaidu pajumti, kam vajadzētu būt piemērotai sezonālajiem laikapstākļiem, un apmierinot viņu pamatvajadzības, jo īpaši nodrošinot pārtiku, ūdeni, apģērbu, pienācīgu medicīnisko aprūpi un palīdzību mazāk aizsargātām personām, pilnībā ievērojot tiesības uz cilvēka cieņu. Neskarot pienākumus, kas šajā sakarā dalībvalstīm noteikti ar šo regulu, dalībvalstīm būtu arī jānodrošina piekļuve humānās palīdzības organizāciju sniegtajai palīdzībai un jāļauj to sniegt atbilstīgi attiecīgo personu vajadzībām.
- (12) Lai papildinātu ārkārtas procedūru patvēruma pārvaldībai pie ārējās robežas un nodrošinātu pilnīgu saskaņotību ar to, būtu jānodrošina tās dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, kompetentajām iestādēm nepieciešamā elastība atgriešanas procedūru veikšanai pēc ārkārtas procedūras patvēruma pārvaldībai piemērošanas. Šā iemesla dēļ instrumentalizācijas situācijā attiecīgajai dalībvalstij būtu jāļauj atkāpties no Direktīvas XXX/XXX [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*]²² piemērošanas attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir noraidīts ārkārtas procedūrā patvēruma pārvaldībai, kā izklāstīts šajā regulā. Ja nākamais pieteikums tiek iesniegts tikai tādēļ, lai aizkavētu vai traucētu atgriešanu, dalībvalstis var piemērot Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 42. un 43. pantā izklāstītos noteikumus. Šajā regulā izklāstītie noteikumi neskar dalībvalstu iespēju atkāpties no Direktīvas XXX/XXX [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*] piemērošanas saskaņā ar minētās direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu saistībā ar trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri valstī uzturas nelikumīgi, ir aizturēti saistībā ar neatbilstīgu dalībvalsts ārējās robežas šķērsošanu pa sauszemi, jūru vai gaisu un pēc tam nav ieguvuši atļauju vai tiesības uzturēties minētajā dalībvalstī.
- (13) Piemērojot atkāpi no Direktīvas XXX/XXX [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*] piemērošanas, attiecīgajai dalībvalstij būtu jānodrošina Eiropas Savienības Pamattiesību hartas un savu starptautisko saistību pilnīga ievērošana. Tas ietver *neizraidīšanas* principa pilnīgu ievērošanu un to, ka pienācīgi jāņem vērā bērna intereses, ģimenes dzīve un attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvoklis, kā attiecībā uz atkāpēm tas jau ir citādi izklāstīts Atgriešanas direktīvā. Dalībvalstij arī jānodrošina, ka attieksme un aizsardzības līmenis attiecībā uz piespiedu līdzekļu izmantošanas ierobežojumiem, izraidīšanas atlikšanu, neatliekamo veselības aprūpi un

²² OV C , , . lpp.

mazāk aizsargātu personu vajadzībām un aizturēšanas apstākļiem nav mazāk labvēlīgi par Direktīvā XXX/XXX *[Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija]* noteiktajiem.

- (14) Ja dalībvalsts piemēro vienu vai vairākus no šajā regulā paredzētajiem pasākumiem, dalībvalstij par to būtu jāinformē trešo valstu valstspiederīgie un bezvalstnieki. Jo īpaši dalībvalstij, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, būtu jāinformē trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki valodā, kuru trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks saprot vai kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu, par piemērotajām atkāpēm, vietām, kas pieejamas starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrēšanai un iesniegšanai, jo īpaši par to, kur atrodas tuvākās vietas, kur iespējams reģistrēt un iesniegt pieteikumu, par iespēju pārsūdzēt attiecībā uz pieteikumu pieņemto lēmumu un par pasākumu ilgumu.
- (15) Migrantu instrumentalizācijas gadījumā dalībvalstij, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, vajadzētu būt iespējai pieprasīt no citām dalībvalstīm tās vajadzībām atbilstošākos atbalsta un solidaritātes pasākumus, lai pārvaldītu instrumentalizācijas situāciju. Atbalsta un solidaritātes pasākumi instrumentalizācijas situācijas risināšanai varētu izpausties visādos veidos, tostarp kā spēju veidošanas pasākumi, atbalsts atgriešanai un atbalsts krīzes ārējā dimensijā, kā arī pasākumi, kuru mērķis ir reaģēt uz instrumentalizācijas situāciju, sadarbojoties ar trešām valstīm vai uzrunājot trešās valstis, kuru valstspiederīgie tiek instrumentalizēti.
- (16) Pārējās dalībvalstis, kuras pašas nav saskārušas ar instrumentalizācijas situāciju, būtu jāaicina sniegt ieguldījumu par labu dalībvalstij, kura saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, izmantojot apzinātajām vajadzībām atbilstošus atbalsta un solidaritātes pasākumus. Komisijai būtu jākoordinē šie atbalsta un solidaritātes pasākumi pēc iespējas drīz pēc tam, kad ir saņemts pieprasījums no dalībvalsts, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju.
- (17) Dalībvalsts, kas saskaras migrantu instrumentalizācijas situāciju, var prasīt ES Patvēruma aģentūras, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras vai Eiropola atbalstu saskaņā ar to pilnvarām. Attiecīgā gadījumā Patvēruma aģentūra var ierosināt palīdzību pēc savas iniciatīvas saskaņā ar Regulas XXX/XXX *[ES Patvēruma aģentūras regula]* 16. panta 1. punkta d) apakšpunktu, savukārt Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra var ierosināt palīdzību atgriešanas jomā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 48., 50., 52. un 53. pantu, vienojoties ar attiecīgo dalībvalsti, un Eiropols var ierosināt palīdzību saskaņā ar Regulas (ES) 2016/794 6. panta 1. punktu.
- (18) Ja attiecīgā dalībvalsts pieprasa piemērot šajā regulā izklāstītās attiecīgās atkāpes un ņemot vērā to, vai Eiropadome ir atzinusi, ka Savienība vai viena vai vairākas tās dalībvalstis saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, Komisijai attiecīgā gadījumā būtu jāiesniedz priekšlikums, ar ko dalībvalstij atļauj piemērot šajā regulā paredzētos atkāpes noteikumus. Lai nodrošinātu augsta līmeņa politisko kontroli un atbalstu un stiprinātu Savienības salidarizēšanos ar dalībvalsti, kas saskaras ar migrantu instrumentalizāciju, īstenošanas pilnvaras būtu jāpiešķir Padomei. Tāpēc īstenošanas lēmums, ar ko dalībvalstīm atļauj piemērot atkāpes noteikumus, būtu jāpieņem Padomei.
- (19) Padomes īstenošanas lēmumā būtu jāiekļauj atļauja attiecībā uz konkrētām atkāpēm, kuras varētu piemērot dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, un jānosaka datums, no kura tās būtu jāpiemēro, kā arī to ilgums.
- (20) Lai palīdzētu attiecīgajai dalībvalstij sniegt nepieciešamo palīdzību trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem attiecas šīs regulas darbības joma, tostarp veicinot

brīvprātīgu atgriešanos vai veicot savus humānos pienākumus, ANO aģentūrām un citām attiecīgām partnerorganizācijām, jo īpaši Starptautiskajai Migrācijas organizācijai un Starptautiskajai Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrību federācijai, būtu vajadzīga reāla piekļuve robežai saskaņā ar Direktīvā (ES) XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*] un Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] izklāstītajiem nosacījumiem. Saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] būtu jāļauj Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstajam komisāram bēgļu jautājumos piekļūt pieteikuma iesniedzējiem, arī tiem, kas atrodas pie robežas. Tālab attiecīgajai dalībvalstij būtu cieši jāsadarbojas ar ANO aģentūrām un attiecīgajām partnerorganizācijām.

- (21) [Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā un šī regula tai nav saistoša un nav jāpiemēro.]

VAI

[Saskaņā ar 3. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Īrija (... vēstulē) ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā.]

- (22) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā un Dānijai šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets

Šajā regulā, atkāpjoties no noteikumiem, kas izklāstīti Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*], Direktīvā (ES) XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*] un Direktīvā (ES) XXX/XXX [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*], paredz īpašus noteikumus, ko dalībvalsts var piemērot migrantu instrumentālizācijas situācijā, kas definēta Šengenas Robežu kodeksa [2. panta 27. punktā], ja tas nepieciešams, lai reaģētu uz šādu situāciju. Tajā paredz arī īpašus noteikumus par atbalsta un solidaritātes pasākumiem, ko var veikt šādā situācijā.

II NODAĻA

Ārkārtas procedūra migrācijas un patvēruma jomā migrantu instrumentalizācijas situācijā

2. pants

Ārkārtas migrācijas un patvēruma procedūra migrantu instrumentalizācijas situācijā

1. Migrantu instrumentalizācijas situācijā, kas minēta 1. pantā, dalībvalsts, pie kuras ārējās robežas šādas situācijas dēļ ierodas trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki, attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kas ir aizturēti vai atrasti netālu no ārējās robežas ar trešo valsti, kura instrumentalizē migrantus, saistībā ar neatļautu robežas šķērsošanu vai kas ir ieradusies robežšķērsošanas vietās, saskaņā ar 6. pantā noteikto procedūru var piemērot vienu vai vairākas no šādām atkāpēm:
 - (a) atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 27. panta, reģistrēt starptautiskās aizsardzības pieteikumus, kas iesniegti laikposmā, kurā piemēro šo apakšpunktu, ne vēlāk kā četras nedēļas pēc pieteikuma iesniegšanas.

Piemērojot šo atkāpi, attiecīgā dalībvalsts par prioritāti nosaka tādu pieteikumu reģistrēšanu, kas varētu būt pienācīgi pamatoti, kā arī nepavadītu nepilngadīgo un nepilngadīgo un viņu ģimenes locekļu pieteikumu reģistrēšanu;
 - (b) atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*grozītā Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkta un 41. panta 5. punkta, pie savām robežām vai tranzīta zonās lemt par visu to pieteikumu pieņemamību un pamatotību, kas reģistrēti laikposmā, kurā piemēro šo apakšpunktu.

Piemērojot šo atkāpi, attiecīgā dalībvalsts par prioritāti nosaka tādu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu, kas varētu būt pienācīgi pamatoti, kā arī nepavadītu nepilngadīgo un nepilngadīgo un viņu ģimenes locekļu iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu;
 - (c) atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 11. punkta, ārkārtas procedūras patvēruma pārvaldībai maksimālais ilgums to pieteikumu izskatīšanai, kas reģistrēti laikposmā, kurā piemēro šo apakšpunktu, ir 16 nedēļas. Pēc minētā laikposma, ja uz pieteikuma iesniedzēju neattiecas atgriešanas procedūra saskaņā ar 4. pantu, pieteikuma iesniedzējam atļauj ieceļot dalībvalsts teritorijā, lai pabeigtu starptautiskās aizsardzības procedūru.
2. Piemērojot šo pantu, piemēro Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] principus un garantijas.

3. pants

Materiālie uzņemšanas apstākļi

Atkāpjoties no Direktīvas XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*] un saskaņā ar 6. pantā noteikto procedūru dalībvalsts, kas migrantu instrumentalizācijas situācijas dēļ saskaras ar trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku

ierašanos pie savas ārējās robežas, var uz laiku noteikt tādus materiālo uzņemšanas apstākļu nosacījumus, kas atšķiras no paredzētajiem minētās direktīvas 16. un 17. pantā, attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem, kuri aizturēti vai atrasti netālu no robežas ar trešo valsti, kas instrumentalizē migrantus, saistībā ar neatļautu robežas šķērsošanu vai kuri ieradušies robežšķērsošanas vietās un kuriem piemēro šīs regulas 2. pantā paredzētos pasākumus, ja šī dalībvalsts apmierina pieteikuma iesniedzēju pamatvajadzības, jo īpaši nodrošina pārtiku, ūdeni, apģērbu, pienācīgu medicīnisko aprūpi un sezonālajiem laikapstākļiem piemērotu pagaidu pajumti, un pilnībā ievēro cilvēka cieņu.

4. pants

Ārkārtas procedūra atgriešanas pārvaldībai migrantu instrumentalizācijas situācijā

Migrantu instrumentalizācijas situācijā un saskaņā ar 6. pantā noteikto procedūru dalībvalsts, kas migrantu instrumentalizācijas situācijas dēļ saskaras ar trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku ierašanos pie savas ārējās robežas, var nolemt nepiemērot Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma procedūras regula] 41.a pantu un Direktīvu XXX/XXX [Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija] attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri neatbilst ieceļošanas nosacījumiem un kuru pieteikumi ir noraidīti ārkārtas procedūrā patvēruma pārvaldībai pie robežas saskaņā ar 2. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktu, un kuriem nav tiesību palikt, un kuriem nav atļauts palikt. Ja izmanto šo atkāpi, attiecīgā dalībvalsts:

- (a) ievēro *neizraidīšanas* principu un pienācīgi ņem vērā bērna intereses, ģimene dzīvi un attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli, kā izklāstīts Direktīvas XXX/XXX [Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija] 5. pantā;
- (b) nodrošina, ka attieksme pret tiem un to aizsardzības līmenis nav mazāk labvēlīgi par Direktīvas XXX/XXX [Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija] 10. panta 4. un 5. punktā (piespiedu līdzekļu izmantošanas ierobežojumi) noteiktajiem, 11. panta 2. punkta a) apakšpunktā (izraidīšanas atlikšana) noteiktajiem, 17. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktā [neatliekamā veselības aprūpe un mazāk aizsargātu personu īpašo vajadzību ievērošana] noteiktajiem, kā arī 19. un 20. pantā [aizturēšanas nosacījumi un nepilngadīgo un ģimeņu aizturēšana] noteiktajiem.

5. pants

Atbalsta un solidaritātes pasākumi

1. Ja dalībvalsts saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, tā var pieprasīt no citām dalībvalstīm atbalsta un solidaritātes pasākumus, lai pārvaldītu minēto situāciju. Atbalsta un solidaritātes pasākumi par labu dalībvalstij, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, var ietvert šāda veidu ieguldījumu:
 - (a) spēju veidošanas pasākumi patvēruma, uzņemšanas un atgriešanas jomā;
 - (b) operacionālais atbalsts patvēruma, uzņemšanas un atgriešanas jomā;
 - (c) pasākumi, kuru mērķis ir reaģēt uz instrumentalizācijas situāciju, arī īpaši pasākumi, ar ko atbalsta atgriešanu, sadarbojoties ar trešām valstīm vai uzrunājot trešās valstis, kuru valstspiederīgie tiek instrumentalizēti, vai
 - (d) jebkurš cits pasākums, kas uzskatāms par piemērotu instrumentalizācijas situācijas risināšanai un attiecīgās dalībvalsts atbalstīšanai.

2. Dalībvalsts, kas saskaras ar instrumentalizācijas situāciju, nosūta Komisijai citu dalībvalstu atbalsta un solidaritātes ieguldījuma pieprasījumu, norādot prasītos solidaritātes pasākumus.
3. Neskarot Regulas (ES) XXX/XXX [*Krīzes un nepārvaramas varas regula*] noteikumus par solidaritāti, Komisija iespējami drīz pēc 2. punktā minētā atbalsta un solidaritātes pasākumu pieprasījuma saņemšanas aicina citas dalībvalstis sniegt ieguldījumu ar 1. punktā minētajiem atbalsta un solidaritātes pasākumiem, kas atbilst tās dalībvalsts vajadzībām, kura saskaras ar instrumentalizācijas situāciju. Komisija koordinē šajā pantā minētos atbalsta un solidaritātes pasākumus.
4. Dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, var pieprasīt ES Patvēruma aģentūras, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras vai Eiropola atbalstu saskaņā ar to pilnvarām. Attiecīgā gadījumā ES Patvēruma aģentūra var ierosināt palīdzību pēc savas iniciatīvas saskaņā ar Regulas XXX/XXX [*ES Patvēruma aģentūras regula*] 16. panta 1. punkta d) apakšpunktu. Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra var ierosināt palīdzību atgriešanas jomā attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 48., 50., 52. un 53. pantu. Eiropols var ierosināt palīdzību tiesībsardzības sadarbības jomā saskaņā ar Regulas (ES) 2016/794 6. panta 1. punktu.

6. pants

Īpašas garantijas

1. Piemērojot 2., 3. un 4. pantā minētās atkāpes, attiecīgā dalībvalsts pienācīgi informē trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus valodā, kuru trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks saprot vai kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu, par piemērotajiem pasākumiem, to, kur atrodas reģistrācijas vietas, ieskaitot robežšķērsošanas vietas, kas ir pieejamas starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrēšanai un iesniegšanai, un pasākumu ilgumu.
2. Dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, nepiemēro 2., 3. un 4. pantu ilgāk, nekā tas ir absolūti nepieciešams migrantu instrumentalizācijas situācijas risināšanai, un katrā ziņā ne ilgāk par Padomes īstenošanas lēmumā noteikto laikposmu, kas minēts 7. panta 4. punktā.

III NODAĻA

Procedūras noteikumi

7. pants

Atļaujas sniegšanas procedūra

1. Dalībvalsts, kas saskaras ar trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku ierašanos pie tās ārējās robežas migrantu instrumentalizācijas situācijas dēļ, var pieprasīt atļauju piemērot 2., 3. un 4. pantā paredzētās atkāpes.
2. Ja Komisija, pamatojoties uz informāciju, ko sniegusi pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts, kura saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, to uzskata par lietderīgu, tā nekavējoties iesniedz priekšlikumu par Padomes īstenošanas lēmumu, kas minēts 3. punktā.

3. Padome steidzamības kārtā izvērtē šo priekšlikumu un pieņem īstenošanas lēmumu, ar ko attiecīgajai dalībvalstij atļauj piemērot 2., 3. un 4. pantā paredzētās īpašās atkāpes.
4. Padomes īstenošanas lēmumā, kas minēts 3. punktā, nosaka datumu, no kura var piemērot 2., 3. un 4. pantā paredzētos noteikumus, kā arī to piemērošanas laikposmu, kas sākotnēji nepārsniedz sešus mēnešus.
5. Komisija pastāvīgi pārrauga un pārskata migrantu instrumentalizācijas situāciju. Ja Komisija uzskata par lietderīgu, tā var ierosināt atcelt 3. punktā minēto Padomes īstenošanas lēmumu vai pieņemt jaunu Padomes īstenošanas lēmumu, ar ko atļauj pagarināt 2., 3. un 4. pantā minēto īpašo atkāpju piemērošanu uz laikposmu, kas nepārsniedz sešus mēnešus. Attiecīgā dalībvalsts sniedz Komisijai konkrētu informāciju, kas tai vajadzīga, lai veiktu šo pārskatīšanu un iesniegtu priekšlikumu par atcelšanu vai pagarināšanu, kā arī visu pārējo informāciju, ko Komisija var pieprasīt.

8. pants

Sadarbība un novērtēšana

1. Komisija, attiecīgās Eiropas Savienības iestādes un aģentūras un dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, cieši sadarbojas un regulāri informē cita citu par 7. pantā minēto atkāpju un pasākumu īstenošanu. Attiecīgā dalībvalsts, izmantojot ES migrācijas sagatavotības un krīzes pārvaldības mehānisma tīklu, turpina ziņot visus attiecīgos datus, ieskaitot statistiku, kas ir būtiski šīs regulas īstenošanai.
2. Dalībvalsts, kas saskaras ar migrantu instrumentalizācijas situāciju, nodrošina ciešu sadarbību ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos un attiecīgajām partnerorganizācijām, lai noteiktu kārtību, kādā sniedzams atbalsts pieteikuma iesniedzējiem instrumentalizācijas situācijā saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti šajā nodaļā, Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] un Direktīvā XXX/XXX [*Uzņemšanas apstākļu direktīvas pārstrādātā redakcija*].

IV NODAĻA

Nobeiguma noteikumi

9. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem. Strasbūrā,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*